

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.2 คุณภาพผู้เรียน
 - 1.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
2. การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
 - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 2.2 แนวคิดและหลักการของชุดกิจกรรม
 - 2.3 ประเภทของชุดกิจกรรม
 - 2.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 2.5 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม
 - 2.6 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
 - 2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ
 - 3.1 ความหมายของการพูดสื่อสาร
 - 3.2 องค์ประกอบของการพูด
 - 3.3 ความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร
 - 3.4 การประเมินการพูดสื่อสาร
 - 3.4.1 วิธีการทดสอบความสามารถด้านการพูด
 - 3.4.2 เกณฑ์การประเมินการพูดสื่อสาร
 - 3.5 แนวคิดในการจัดกิจกรรมการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ
 - 3.6 หลักการจัดกิจกรรมการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

- 3.7 รูปแบบของการจัดกิจกรรมการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้องที่ฟัง อ่านออกเสียงตัวอักษร คำ กลุ่มคำ ประโยคง่ายๆ และบทพูดเข้าจังหวะง่ายๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน บอกความหมายของคำและกลุ่มคำที่ฟัง ตรงตามความหมาย ตอบคำถามจากการฟังหรืออ่านประโยค บทสนทนาหรือนิทานง่ายๆ

- พูดโต้ตอบด้วยคำสั้นๆ ง่ายๆ ในการสื่อสารระหว่างบุคคลตามแบบที่ฟัง ใช้คำสั่งและคำขอร้องง่ายๆ บอกความต้องการง่ายๆ ของตนเอง พูดขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และเพื่อน บอกความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแบบที่ฟัง

- พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องใกล้ตัว จัดหมวดหมู่คำตามประเภทของบุคคล สัตว์ และสิ่งของตามที่ฟังหรืออ่าน
- พูดและทำท่าประกอบ ตามมารยาทสังคม/วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา บอกชื่อและคำศัพท์ง่ายๆ เกี่ยวกับเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลอง และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวัย
- บอกความแตกต่างของเสียงตัวอักษร คำ กลุ่มคำ และประโยคง่ายๆ ของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
- บอกคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
- ฟัง/พูดในสถานการณ์ง่ายๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
- ใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องใกล้ตัว
- มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว อาหาร เครื่องดื่ม และเวลาว่างและนันทนาการ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 300 – 450 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม)
- ใช้ประโยคคำเดียว(One Word Sentence) ประโยคเดียว(Simple Sentence) ในการสนทนาได้ตอบตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงประโยค ข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือกร/ระบุประโยคและข้อความ ตรงตามความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบคำถาม จากการฟังและอ่าน บทสนทนา นิทานง่ายๆ และเรื่องเล่า
- พูด/เขียนได้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และให้คำแนะนำ พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่ายๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูด/เขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆ ประกอบ
- พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่างๆ ที่ฟังและอ่าน พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว

- ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลอง/ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ
- บอกความเหมือน/ ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่างๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลองและประเพณีของเจ้าของภาษา กับของไทย
- ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน
 - ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา
 - ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่างๆ
 - มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 1.050 -1.200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)
- ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง หลักสูตร 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษากล่าวถึงสาระที่ 1 และมาตรฐาน ต 1.2. ต 1.3. ต 2.1 และ ต 4.1 เท่านั้นที่นำไปใช้ในการจัดทำชุดกิจกรรมการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
(ภาษาอังกฤษ) สาระที่ 1 มาตรฐาน ต1.2. ต 1.3. ต 2.1 และ ต 4.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 2 (ต1.2)	1. พูดโต้ตอบด้วยคำสั้นๆ ง่ายๆ ในการสื่อสารระหว่างบุคคลตามแบบที่ฟัง	บทสนทนาที่ใช้ในการทักทาย กล่าวลา ขอบคุณ ขอโทษ และประโยค/ข้อความที่ใช้แนะนำตนเอง เช่น Hi/ Hello/ Good morning/ Good afternoon/ Good evening/ How are you?/ I'm fine./ I am... / Goodbye./ Bye./ Thank you./ I am sorry. etc.
ป. 2 (ต 1.2)	2. ใช้คำสั่งและคำขอร้องง่ายๆ ตามแบบที่ฟัง	คำสั่งและคำขอร้องที่ใช้ในห้องเรียน
	3. บอกความต้องการง่ายๆ ของตนเองตามแบบที่ฟัง	คำศัพท์ สำนวน และประโยคที่ใช้บอกความต้องการ เช่น I want.../ Please.... etc.
	4. พูดขอและให้ข้อมูลง่ายๆ เกี่ยวกับตนเองตามแบบที่ฟัง	คำศัพท์ สำนวน และประโยคที่ใช้ขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น What's your name?/ My name is.../ I am.../ How are you?/ I am fine. etc.
(ต1.3)	1. พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และเรื่องใกล้ตัว	คำและประโยคที่ใช้ในการพูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง บุคคลใกล้ตัว และเรื่องใกล้ตัว เช่น บอกชื่อ อายุ รูปร่าง ส่วนสูง เรียกสิ่งต่างๆ จำนวน 1-30 สี ขนาด สถานที่อยู่ของสิ่งของ
(ต2.1)	1. พูดและทำท่าประกอบ ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การใช้สีหน้า ท่าทางประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ
(ต4.1)	1. ฟัง/พูดในสถานการณ์ง่ายๆ 2. ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน	การใช้ภาษาในการฟัง/พูดในสถานการณ์ง่ายๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

ตาราง 2 คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบายรายวิชา	หน่วยการเรียนรู้
ปฏิบัติตามคำสั่งและคำขอร้องง่ายๆ ที่ฟัง	Unit 1 : Alphabet
ระบุตัวอักษรและเสียง อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ	Unit 2 : My school
และอ่านประโยคง่ายๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน	Unit 3 : My family
เลือกภาพตรงตามความหมายของคำ กลุ่มคำและ	Unit 4 : Greetings
ประโยคที่ฟัง ตอบคำถามจากการฟังประโยค	Unit 5 : Leaving Taking
บทสนทนาหรือนิทานง่ายๆ ที่มีภาพประกอบ	Unit 6 : Introducing Oneself and Others
พูดโต้ตอบด้วยคำง่ายๆ ใน การสื่อสาร	
ระหว่างบุคคลตามแบบที่ฟัง ใช้คำสั่งและคำขอร้อง	Unit 7 : My Interest/ Opinion
ง่ายๆ ตามแบบที่ฟัง บอกความต้องการง่ายๆ ของ	Unit 8 : Number
ตนเองตามแบบที่ฟัง พูดขอและให้ข้อมูลง่ายๆ	
เกี่ยวกับตนเองตามแบบที่ฟัง พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับ	
ตนเองและเรื่องใกล้ตัวพูดและทำท่าประกอบตาม	
วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา บอกชื่อและคำศัพท์	
เกี่ยวกับเทศกาลสำคัญของเจ้าของภาษา เข้าร่วม	
กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวัย	
ระบุตัวอักษรและเสียงตัวอักษรของ	
ภาษาต่างประเทศและภาษาไทย บอกคำศัพท์	
เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น ฟัง พูด	
ในสถานการณ์ง่ายๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน	
ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	
ใกล้ตัว	

ตาราง 3 กำหนดการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
(ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบายรายวิชา	หน่วยการเรียนรู้	เวลา 40 ชั่วโมง
เข้าใจคำสั่ง คำขอร้อง บทสนทนาสั้นๆ ที่มีภาพประกอบ สนทนาด้วยภาษาง่ายๆ สั้นๆ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความต้องการของตน ขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง บุคคลและสิ่งต่างๆ ใกล้ตัว แสดงความรู้สึกของตน	Unit 1 : Alphabet Unit 2 : My school Unit 3 : My family Unit 4 : Greetings Unit 5 : Leaving Taking Unit 6 : Introducing Oneself and Others	6 6 6 4 4 4 5
เข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมภาษาต่างประเทศกับภาษาไทย ในเรื่องเสียงสระ พยัญชนะ คำ กลุ่มคำ วลี ประโยค	Unit 7 : My Interest/ Opinion Unit 8 : Number	5 5

การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ความหมายของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรม การเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สมองวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้าน ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น คำใหม่ยังไม่มีนักการศึกษาท่านใดให้ความหมายไว้ แต่มีผู้ให้ ความหมายของคำบางคำที่มีลักษณะและความหมายใกล้เคียงกัน คือ ชุดการสอนหรือชุดการเรียน การสอน ชุดการสอนเป็นคำในภาษาอังกฤษที่เรียกชื่อต่างกัน เช่น Learning Package Instruction Package หรือ Instruction Kits ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

กุศยา แสงเดช (2545, หน้า 5) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง การเรียนการสอนที่จัด อย่างมีระบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้และประสบการณ์ที่จัดไว้ ในแต่ละหน่วย เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ชุดการสอนจัดไว้ในกล่องหรือซองเป็น หมวดๆ ภายในชุดการสอนประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ เนื้อหา พร้อมทั้งการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

สุนีย์ เปมะประสิทธิ์ (2543, หน้า 2-3) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อแนวใหม่ที่มุ่ง สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาไทย และการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สอนเป็นคู่มือ เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543, หน้า 91) ได้อธิบายว่า ชุดการสอนคือ ชุดการเรียนมาจาก คำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ ครุนำมาใช้ประกอบการสอน แต่มาแนวคิดในการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีอิทธิพลมากขึ้น การเรียนรู้ที่ดีควรให้ผู้เรียนได้เรียนเอง จึงมีผู้นิยมเรียกชุดการสอนเป็นชุดการเรียน หรือชุดการเรียน การสอน

ศิริลักษณ์ หนองเส (2545, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนโดยมีรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนดไว้

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545, หน้า 51) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่าเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม และเป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนได้รับความต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเรื่องและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้นักเรียน ได้เรียนรู้ อาจจัดไว้เป็นชุดในกล่องของกระเป๋า ชุดกิจกรรมอาจประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คำสั่ง ใบงาน ในการทำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์เอกสาร ความรู้ เครื่องมือ หรือสื่อจำเป็นสำหรับกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พูลทรัพย์ โพธิ์สุข (2546, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่า เป็นสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาช่วยให้ผู้เรียน เรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้และเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียนรู้

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2549, หน้า 49) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ประกอบไปด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายทั้งหมดที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนการสอนที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และประสบการณ์ต่างๆ ของแต่ละหน่วย ซึ่งประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน เนื้อหา กิจกรรม สื่อประสม และเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดไว้เป็นกล่องหรือซองที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ทันที เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การปฏิรูปการศึกษา การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ทำให้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนกว้างขึ้น คำว่า “ชุดการสอน” จึงเปลี่ยนมาเป็น “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้” ซึ่งเน้นกิจกรรม

และกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ด้วยตนเอง แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเหมือนกันกับแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่ใช้ในการสร้างชุดการสอน ซึ่ง ชม ภูมิภาค (ม.ป.ป., หน้า 100) ได้จำแนกแนวคิด และหลักการของ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ไว้ดังนี้

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา มาใช้ในการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญบุคคลมีความแตกต่างกันหลายด้าน กล่าวคือ ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และความแตกต่างอื่นๆ วิธีการที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือ การศึกษาตามสภาพ การศึกษาแบบเสรี และการศึกษาด้วยตนเอง ล้วนเป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญาความสามารถ และความสนใจโดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ทฤษฎีการเรียนรู้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้หมายถึงการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ดังนี้

- 1) เข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนด้วยตนเอง
- 2) การทราบผลการเรียนทันที
- 3) มีการเสริมแรงอันจะทำให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำ
- 4) ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจ
- 5) การนำเอาสื่อประสมมาใช้ หมายถึงการนำสื่อการสอนหลายๆ อย่าง มาสัมพันธ์กันอย่างมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้สร้างความสนใจในขณะอีกอย่างหนึ่งใช้เพื่อการอธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสาน กับให้นักเรียนได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น
- 6) การเอากระบวนการกลุ่มมาใช้ เดิมนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในห้องเรียนมีลักษณะเป็นทางเดียวกล่าวคือ ครูเป็นผู้นำ นักเรียนเป็นผู้ตามนักเรียนไม่มีโอกาสฝึกการทำงานเป็นกลุ่มที่จะฝึกการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเมื่อโตขึ้นจึงทำงานร่วมกันไม่ได้ แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคตจะต้องนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มจึงเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งนำมาไว้ในรูปของชุดการสอน

7) การนำวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้ซึ่งแตกต่างไปจากการทำโครงการสอนในปัจจุบันตรงที่ว่า ชุดการสอนมีการจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียนรายละเอียดต่างๆ ได้นำไปทดลองปรับปรุงจนมีคุณภาพเชื่อถือได้แล้วจึงนำมาใช้

ประเภทของชุดกิจกรรม

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543, หน้า 145) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และเป็นการใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดกิจกรรม ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้ อาจได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมสำหรับให้ผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักจะใช้สอนในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมผู้เรียนสามารถจะประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วยชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะของหน่วยการสอนส่วนย่อยหรือโมดูลก็ได้

ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2545, หน้า 59) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมได้ ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Study Package) คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่มีครูเป็นผู้สอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนรู้แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือชุดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเว็บบอร์ด

2. ชุดการเรียนรู้การสอน คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น ชุดฝึกอบรมหรือชุดการสอนต่างๆ

จากประเภทของชุดกิจกรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ชุดกิจกรรมที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและชุดกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน

องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

ลักษณะสำคัญของชุดกิจกรรม

ระพีพันธ์ โพลีศรี (2545, หน้า 98) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีจุดประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน ที่ระบุทั้งเนื้อหา ความรู้ และระดับทักษะการเรียนรู้ที่ชัดเจนนั้นคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ประจำชุดกิจกรรมที่ระบุไว้ชัดเจนว่าเมื่อผ่านการเรียนรู้ จบชุดกิจกรรมนั้นแล้วนักเรียนต้องทำอะไรเป็นระดับใด
2. ระบุกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่า ชุดกิจกรรมดังกล่าว สร้างขึ้นสำหรับใคร
3. มีองค์ประกอบของจุดประสงค์ที่เป็นระบบเป็นเหตุและผล เชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ประจำหน่วยและจุดประสงค์ย่อย
4. ต้องมีคำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ละระดับ
5. กรณีทำเป็นชุดการสอน ต้องมีคู่มือครูที่อธิบายวิธีการ เงื่อนไขการใช้ชุด และการเฉลยข้อคำถามทั้งหมดในกิจกรรม ประเมินผล

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 52) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทของผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจจัดทำเป็นเล่ม หรือแผ่นพับก็ได้
2. บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรม และการสรุปบทเรียน
3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้เป็นรูปของสื่อการสอนที่หลากหลาย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

3.1 ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

3.2 ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ ซีดีรอม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

4. แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังเรียน อาจจะเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่เลือกตอบหรือกาเครื่องหมายถูกผิดก็ได้

บุญเกื้อ คอรรหาเวช (2543, หน้า 95-97) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนโดยจำแนกส่วนของชุดการสอน เป็น 4 ส่วน คือ

1. คู่มือ สำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน หรือผู้เรียนที่ต้องการเรียนจากชุดการสอน
2. คำสั่งหรือกรอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้นักเรียน
3. เนื้อหาสาระและสื่อ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อการสอนแบบประสม และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มและรายบุคคลตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. การประเมินผล เป็นการประเมินของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงานการค้นคว้า และผลการเรียนรู้ในรูปของแบบสอบต่างๆ

จากการศึกษาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ของนักการศึกษาหลายท่าน ทำให้ทราบว่าองค์ประกอบของชุดกิจกรรมมีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดัดแปลงรูปแบบชุดกิจกรรมของนักการศึกษาที่กล่าวถึงข้างต้น ได้ดังนี้

1. ชื่อชุดกิจกรรม
2. คำชี้แจงสำหรับครู
3. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
4. ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้
5. รายการสื่อและอุปกรณ์สำหรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. บัตรคำสั่ง
8. บัตรเนื้อหา
9. บัตรกิจกรรม
10. แบบฝึกหัดและเฉลยแบบฝึกหัด
11. แบบทดสอบหลังเรียนและเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ถือว่าเป็นนวัตกรรม การสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมช่วยสร้างความสนใจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ไม่เบื่อหน่าย ในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียน และสร้างความมั่นใจให้แก่ครูเพราะชุดกิจกรรมมีการจัดระบบ การใช้สื่อ ผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งมีข้อเสนอแนะ การใช้สำหรับครู ทำให้ครู มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน อย่างแท้จริง

จากการที่มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมไว้หลากหลายรูปแบบ ผู้รายงานจึงกำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สำคัญได้แก่ คำชี้แจงสำหรับครู บทบาทของครูในชั้นเรียน บทบาทของนักเรียนในชั้นเรียน บทบาทของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แผนจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ บัตรคำสั่ง ใบความรู้ ใบงาน แบบทดสอบ บัตรเฉลยใบงาน บัตรเฉลยแบบทดสอบ และแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม

การพัฒนาชุดกิจกรรม เป็นงานที่มีความละเอียด ต้องอาศัยความรอบคอบ ความเข้าใจ เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2522, หน้า 154) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรม ออกเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหาและประสบการณ์อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการ แบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน ประมาณเนื้อหา ที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์ หรือสอนได้หน่วยละครั้ง
3. กำหนดหัวข้อเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตัวเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ ประสบการณ์อะไรแก่ผู้เรียนบ้าง แล้วกำหนดหัวข้อเรื่องออกมาเป็นหน่วยการสอนย่อย
4. กำหนดหลักการและความคิดรวบยอด หลักการและความคิดรวบยอดที่กำหนดขึ้น จะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อเรื่อง โดยสรุปรวมแนวคิด สาร และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง โดยเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ การทำการทดลองวิทยาศาสตร์ การเล่นเกม ฯลฯ

7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากเรียนด้วยชุดกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

8. เลือกการผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีการที่ครูใช้จัดเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้นเมื่อผลิตสื่อการสอนแต่ละหัวข้อเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

9. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เพื่อเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจะต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย

10. การใช้ชุดกิจกรรมเป็นขั้นนำชุดกิจกรรมไปใช้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงตลอดเวลา

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525, หน้า 123) ได้ลำดับขั้นตอนในการพัฒนาชุดกิจกรรม 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. หมวดหมู่ เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาวิชาที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ภายในหนึ่งสัปดาห์

3. กำหนดหัวเรื่อง ในการสอนแต่ละหน่วย ผู้สอนต้องถามตัวเองก่อนว่าควรให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอะไรบ้าง แล้วกำหนดออกมาเป็น 4-5 หัวเรื่อง

4. กำหนดมโนคติและหลักการ มโนคติและหลักการจะต้องกำหนดให้ สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน

5. กำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่มีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรม

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน “กิจกรรมการเรียน” หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมไปงาน ตอบคำถาม เขียนภาพ เล่นเกม เป็นต้น

7. กำหนดแบบประเมิน ต้องประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากการผ่านกิจกรรมการเรียนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูเลือกใช้เป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ นำไปทดลองหาประสิทธิภาพ เรียกว่า “ชุดกิจกรรม”

9. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เพื่อเป็นหลักประกันว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุผล

10. การใช้ชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปสอนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรม และตามลำดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ไว้ ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

10.2 ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน

10.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียน

10.4 ชั้นสรุปบทเรียน ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 178) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาที่จะนำมาสร้างชุดกิจกรรมนั้นอย่างละเอียด เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของวิชาที่จะนำมาสร้างชุดกิจกรรมนั้น เน้นหลักการเรียนรู้จะอะไรบ้าง แล้วพิจารณาแบ่งหน่วยการเรียนการสอน ซึ่งควรจะลำดับขั้นตอน เนื้อหาสาระตามสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ก่อนหลัง และตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะของวิชานั้นๆ

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระ และแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้ว ให้พิจารณาว่าจะสร้างชุดกิจกรรมแบบใด โดยคำนึงถึงผู้เรียนคือใคร จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร และจำทำได้ดีเพียงใด

3. กำหนดหน่วยการเรียนการสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

4. กำหนดความคิดรวบยอดให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง

5. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด และครอบคลุม

เนื้อหาสาระของการเรียนรู้

6. วิเคราะห์งาน โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ เพื่อคิดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

7. วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้วิเคราะห์งานไว้แล้ว

8. การผลิตสื่อการเรียน หรือระบุข้อเสนอแนวการจัดทำ หรือจัดหาสื่อการเรียนอย่างละเอียด สื่อการเรียนควรพิจารณาสิ่งที่หาได้ง่าย ราคาถูก สะดวกต่อการใช้ แต่ใช้ได้ผล คือ ช่วยการเรียนการสอนได้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

9. วางแผนการประเมินผล ทั้งการประเมินก่อนเรียน และหลังเรียน ทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อหาประสิทธิภาพ การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ควรนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็กๆ ดูก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงแล้วจึงไปทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่

10. การทดลองใช้ชุดกิจกรรม เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องนั้น จะพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ คือ

10.1 ชุดกิจกรรมนั้นต้องเป็นความรู้พื้นฐานของผู้เรียนหรือไม่

10.2 กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนเหมาะสมหรือไม่

10.3 เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์สอดคล้องเหมาะสมหรือไม่

10.4 การประเมินผลก่อนและหลังเรียน ให้ความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใด

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2546, หน้า 53-55) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

1. กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรม อาจกำหนดตามเรื่องในหลักสูตรหรือกำหนดใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาและลักษณะการใช้ชุดกิจกรรมนั้นๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมในแต่ละระดับย่อยไม่เหมือนกัน

2. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม

3. จัดเป็นหน่วยการสอน จะแบ่งเป็นกี่หน่วย หน่วยหนึ่งๆ จะใช้เวลานานเท่าใดนั้นควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

4. กำหนดหัวเรื่อง จัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้ แต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อย หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4 -6 หัวข้อ

5. กำหนดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนยังไม่

ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดกรอบความคิด หรือหลักการจะไม่ชัดเจน ซึ่งจะรวมไปถึงการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อและส่วนประกอบอื่นๆ ก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย

6. กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน

7. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง การตอบคำถาม การเขียนภาพ การทดลอง การเล่นเกม การแสดงความคิดเห็น การทดสอบ เป็นต้น

8. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

9. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ผู้สอนใช้ ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนในแต่ละหัวเรื่องเรียบร้อยแล้ว ควรจัดสื่อการสอนเหล่านั้นแยกออกเป็นหมวดหมู่ในกล่อง/แฟ้มที่เตรียมไว้ ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความตรง ความเที่ยงก่อนนำไปใช้ เราเรียกสื่อการสอนแบบนี้ว่า “กิจกรรม”

โดยปกติรูปแบบของชุดกิจกรรมที่ดีควรมีขนาดมาตรฐาน เพื่อความสะดวกในการใช้ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเก็บรักษา โดยพิจารณาในด้านต่างๆ เช่น การใช้ประโยชน์ ความประหยัด ความคงทนถาวร ความน่าสนใจ ความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความสวยงาม เป็นต้น

10. สร้างข้อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทั้งเฉลย การสร้างข้อทดสอบเพื่อทดสอบก่อนและหลังเรียน ควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ ข้อสอบไม่ควรมาเกินไป แต่ควรเน้นกรอบความรู้สำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย หรือถามเพื่อความจำเพียงอย่างเดียว และเมื่อสร้างเสร็จแล้ว ควรทำเฉลยไว้ให้พร้อมก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

11. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เมื่อสร้างชุดกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องนำชุดกิจกรรมนั้นๆ ไปทดสอบโดยวิธีการต่างๆ ก่อนนำไปใช้จริง เช่น ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความตรงของเนื้อหา เป็นต้น

จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมจากนักการศึกษาหลายท่าน ผู้ศึกษาสามารถสรุปขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมได้ ดังนี้

1. กำหนดเรื่อง
2. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์
3. จัดหน่วยการเรียนรู้
4. กำหนดหัวเรื่องย่อย
5. กำหนดความคิดรวบยอด
6. กำหนดจุดประสงค์
7. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
8. กำหนดรูปแบบการประเมินผล
9. เลือกลงและผลิตสื่อการสอน
10. สร้างแบบทดสอบ

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เป็นการนำชุดกิจกรรมที่ผลิตขึ้นเป็นต้นแบบไปทดลองใช้ (Try out) ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบ เพื่อปรับปรุงให้เกิดผลตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วจึงนำไปทดลองสอนจริง (Trial run) แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนที่จะผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การนำชุดกิจกรรมที่ได้ทดลองใช้และปรับปรุงแล้วไปสอนจริงในชั้นเรียน อาจใช้เวลา 1 ภาคเรียนเป็นอย่างน้อย ซึ่งประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดควรมีลักษณะดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540, หน้า 494-500)

1. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดกิจกรรมจะพึงพอใจว่า หากชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว ชุดกิจกรรมนั้นก็มีคุณค่าต่อการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน

2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง คือ ประเมินผลต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลายๆ พฤติกรรมของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายงานบุคคล ได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้ประเมินพฤติกรรมผลลัพธ์ คือ ประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่น่าพอใจ โดยกำหนดให้เป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนจากการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อร้อยละของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมดนั้นคือ E_1/E_2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ วิธีประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ทำได้ 2 วิธี ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ การประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็นการตรวจสอบหรือประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ที่นิยมประเมินจะเป็นชุดกิจกรรมสำหรับกลุ่มกิจกรรม หรือชุดกิจกรรมที่ใช้ในศูนย์การเรียน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 เป็นเกณฑ์ประเมิน สำหรับเนื้อหาประเภทความรู้ ความจำ และใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สำหรับเนื้อหาที่เป็นทักษะ สำหรับความหมายของตัวเลข และเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว มีความหมาย ดังนี้ คือ 90 ตัวแรก หมายถึง ค่าร้อยละของประสิทธิภาพในด้านกระบวนการของชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยผลของการปฏิบัติการต่างๆ เช่น งาน และแบบฝึกของผู้เรียน โดยนำคะแนนที่ได้จากการวัดผลภารกิจทั้งหลาย ทั้งรายบุคคล และกลุ่มย่อยทุกชิ้นมารวมกัน และคำนวณหาค่าร้อยละเฉลี่ย ส่วน 90 ตัวหลังนั้น หมายถึง คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ของผู้เรียนทุกคน นำมาคำนวณหาค่าร้อยละเฉลี่ย ก็จะได้ค่าตัวเลขทั้งสอง เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั้น ผู้สอนอาจจะกำหนดขึ้นตามความเหมาะสม แต่โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ มักจะตั้งไว้ที่ 80/80 85/85 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติ อาจตั้งไว้ต่ำกว่า คือ 70/70 หรือ 75/75 ทั้งนี้ หลังจากประเมินประสิทธิภาพแล้ว ผลลัพธ์ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีข้อแม้ว่า ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์เกินกว่า 2.5% (จันทร์ฉาย เตมียาการ, 2533) ประเมินโดยไม่ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการประเมินด้วยการเปรียบเทียบผลการสอบของผู้เรียนภายหลังจากที่เรียนจากชุดกิจกรรมนั้นแล้ว ว่าสูงหรือต่ำกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หากผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้เรียนได้คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ก็แสดงว่า ชุดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2545, หน้า 42-45) เสนอเกณฑ์ประกันประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตพอใจว่า ถ้าหากนวัตกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้ว ก็มีคุณค่านำไปใช้ได้ และมีคุณค่าแก่การ

ลงทุนผลิตออกมา การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior หรือ E_1) คือ การประเมินพฤติกรรมย่อยๆ ที่เรียกว่า “กระบวนการ” ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายบุคคล ซึ่งได้แก่ งานที่ได้รับมอบหมาย และกิจกรรมอื่นที่ได้กำหนดไว้

2. การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior หรือ E_2) คือ การประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียนการกำหนดค่าการหาประสิทธิภาพเป็น E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์ E_1 , E_2 จะมีค่าเท่าใดนั้น ผู้สอนเป็นผู้พิจารณา โดยเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งค่าไว้เป็น 80/80, 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น ซึ่งเมื่อผลิตนวัตกรรมเสร็จแล้ว จะต้องนำนวัตกรรมไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1:1 (หรือแบบเดี่ยว) คือ การทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และ เก่ง โดยทดลองกับเด็กอ่อนก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลาง แล้วจึงนำไปทดลองกับเด็กเก่ง

1:10 (หรือแบบกลุ่ม) คือ ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน คณะผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุง ซึ่งในแต่ละครั้ง คะแนนจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าเกณฑ์ หรือ ห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10%

1:100 (หรือภาคสนาม) คือ ทดลองกับผู้เรียน 40-100 คน คณะผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพและปรับปรุง ซึ่งในครั้งนี้ ผลที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เมื่อทดสอบนวัตกรรมแล้ว ให้นำผลเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าเรายอมรับประสิทธิภาพของนวัตกรรมได้หรือไม่ ซึ่งการยอมรับประสิทธิภาพของนวัตกรรม มี 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าไม่เกิน 2.5%

2. เท่ากับเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมเท่ากับ หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าไม่เกิน 2.5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าไม่เกิน 2.5%

จากการศึกษาการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม พบว่า การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะเป็นการกำหนดเกณฑ์ ที่ผู้สอนคาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็น

ที่น่าพอใจ โดยกำหนดให้เป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อร้อยละของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1 / E_2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมประเภทใดก็ตาม ย่อมทำให้มีคุณประโยชน์ต่อการเพิ่มคุณค่าในการเรียนการสอน ถ้ามีระบบการผลิตที่มีการทดสอบวิจัยแล้ว

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2543, หน้า 110-111) ได้สรุปคุณค่าและประโยชน์ของชุดการสอนที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้
2. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ช่วยลดภาระของครูผู้สอน
3. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกัน
4. ช่วยให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ด้วยความมั่นใจ
5. ช่วยให้กิจกรรมการเรียนมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยให้ครูวัดผลเด็กได้ตามวัตถุประสงค์
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่
8. ช่วยสร้างเสริมการเรียนอย่างต่อเนื่อง
9. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเคารพ นับถือ ความคิดเห็นของผู้อื่น

สมจิต สวธน์ไพบูลย์ (2535, หน้า 39) ได้กล่าวถึงข้อดีของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเองตามอัธยาศัย และตามความสามารถ
2. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู
3. ใช้สอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่ยังเรียนไม่ทัน
4. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน
5. ช่วยไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายจากการเรียนที่ครูต้องทบทวนซ้ำซาก
6. สมองความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่จำเป็นต้องเรียนให้พร้อมกัน
7. นักเรียนตอบผิดไม่มีผู้เยาะเย้ย
8. นักเรียนไม่ต้องคอยฟังการสอนของครู
9. ช่วยลดภาระของครูในการสอน
10. ช่วยประหยัดรายจ่ายอุปกรณ์ที่มีนักเรียนจำนวนมาก
11. ผู้เรียนจะเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ ไม่ต้องคอยฟังผู้สอน

12. การเรียนไม่จำกัดเวลาและสถานที่

13. ส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้เรียน

ธงชัย ต้นทัพไทย (2548, หน้า 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมว่าเป็นสื่อการสอนที่มีคุณภาพเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ เป็นคนดี และมีความสุข เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรกับผู้อื่น

อภิญา เคนบุปผา (2546, หน้า 26) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมจากชุดกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน แต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะปฏิบัติในด้านต่างๆ ได้ด้วย

สรุปได้ว่าคุณค่าและประโยชน์ของชุดกิจกรรม นอกจากจะใช้สอนได้ตรงตามเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้วยังจะสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากครูและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน รวมถึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นการนำหลักการของการสร้างชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำการเรียนแบบร่วมมือ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ

ทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาให้ทัศนะเกี่ยวกับการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ดังต่อไปนี้

พอลสตัน และ บรูเดอร์ (Paulston; & Bruder, 1976, p. 55) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสาร คือ ความสามารถในการสื่อสารของผู้พูดที่สื่อความหมายด้วยภาษาเป้าหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

สกอตต์ (Scott, 1981, p. 70) ได้กล่าวถึงการพูดเพื่อการสื่อสารว่า เป็นพฤติกรรมในการสื่อสารที่ผู้พูดและผู้ฟังมีปฏิสัมพันธ์กันโดยการให้ข้อมูลข่าวสารทางวาจาเพื่อโต้ตอบสิ่งที่ได้ยิน จึงทำให้เกิดการสื่อสารได้

เบิร์น (Byrne, 1987, p. 8) กล่าวว่า การพูดเพื่อการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในการแปลความหมายจากข้อความที่ถูกบ่อนเข้ามา และการโต้ตอบข้อความนั้นๆ

พอลสตัน (Paulston, 1978, pp. 56-57) ได้กล่าวถึงความสามารถในการพูดสื่อสารนั้นมิได้เป็นเพียงปฏิสัมพันธ์ทางภาษาเท่านั้น แต่ถ้าจะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้พูดจะต้องสามารถสื่อสารในสังคมข้ามวัฒนธรรมได้ กล่าวคือ จะต้องใช้ภาษาตามกฎของสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ การพูดสื่อสารยังรวมถึงพฤติกรรมที่มีใช้คำพูดด้วย (Non-verbal behavior) ดังนั้นองค์ประกอบที่มีใช้คำพูด นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของความสามารถในการสื่อสาร

กาวเวอร์, ฟิลลิปส์, และวอลเตอร์ (Gower; Phillips; & Walters, 1995, pp. 99-100) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการพูดเพื่อการสื่อสารว่า เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยยึดหลักของความถูกต้องทางภาษาและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาในการพูดสื่อสาร

เรฟเวล (Revel, 1995, pp. 1-3) กล่าวว่า การพูดเพื่อการสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ความคิดเห็น และความรู้สึกระหว่างบุคคลซึ่งเกิดขึ้นได้ในหลายวิธี โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทั้งภาษาท่าทางและภาษาพูด เพื่อเป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมของผู้พูด โดยไม่มีกฎเกณฑ์บังคับตายตัว แต่สิ่งเหล่านี้ต้องการสอนและการเรียนรู้เพื่อป้องกันความเข้าใจผิด บุคคลต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งการพูดและการกระทำ

ลินช์ (Lynch, 1997, pp. 3-6) ได้กล่าวถึงการพูดเพื่อการสื่อสารว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสองทางระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร ข้อตกลง

การต่อรอง โดยมีการเชื่อมโยงความคิดในการโต้ตอบและการสื่อความหมายซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้การสื่อสารดำเนินไปด้วยดี

ซาวิยอง (Savigon, 1997, pp. 14-15) ได้ให้ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสารว่าเป็นวิธีที่บุคคลหนึ่งกล่าวคำพูดกับบุคคลอื่นเพื่อความเข้าใจและแปลความหมายได้ถูกต้องตามความต้องการของผู้พูด โดยการสื่อสาร สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายสถานการณ์ ซึ่งการสื่อสารจะประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับ บริบทและจุดประสงค์ของการสื่อความหมาย โดยบุคคลทั้งสองฝ่ายเข้าใจตรงกันและมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

ลูโอมา (Luoma, 2004, p. 27) กล่าวถึงการพูดเพื่อการสื่อสารว่า เป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างบุคคล ที่ประกอบด้วยระบบเสียง โครงสร้างไวยากรณ์ และหน่วยคำ เพื่อให้เข้าใจข้อมูลระหว่างสองฝ่าย

สุมิตตรา อังวัฒนากุล (2540, หน้า 167) กล่าวถึงการพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะผู้พูดได้ ย่อมสามารถฟังผู้อื่นเข้าใจได้และยังช่วยให้การอ่าน การเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ไม่ได้เกิดจากความเข้าใจและจดจำ

จากความหมายของการพูดที่นักวิชาการได้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรมประเพณี และการกระทำต่างๆ ที่จะทำให้อื่นเข้าใจด้วยสำเนียงภาษากิริยาท่าทางต่างๆ ที่ใช้แทนคำพูดหรือพูดอีกนัยหนึ่ง การพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ หมายถึง การสื่อสารที่มีการส่งข่าวสารตอบกลับไปมาระหว่างผู้สื่อสาร ดังนั้นผู้สื่อสารแต่ละฝ่ายจึงเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ผู้สื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองของระหว่างกัน ทำให้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพบปะพูดคุยกัน การพูดโทรศัพท์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดยฝ่ายรับมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การสื่อสารแบบนี้จึงมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้มากกว่า

องค์ประกอบในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่บุคคล 2 ฝ่ายใช้ติดต่อรับรู้หรือเข้าใจเรื่องราวร่วมกันแล้วเกิดการตอบสนอง ซึ่งต้องควบคุมองค์ประกอบของการสื่อสารทุกจุดเพื่อให้การสื่อสารมีความเข้าใจตรงกัน ดังที่ สุวรรณมา ตั้งที่ชะวัก (2543, หน้า 6-8) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการสอนการสื่อสารว่าประกอบด้วย

1. ผู้ส่งสาร (Sender)
2. สาร (Message)
3. สื่อหรือข่าวสารหรือช่องทางการติดต่อสื่อสาร (Channel)
4. ผู้รับสาร (Receiver)
5. ผลที่เกิดขึ้นหรือการตอบสนอง (Feedback)

อรุณี วิริยะจิตรา (2523, หน้า 24) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาเพื่อจะให้ มีกระบวนการสอดคล้องกับกระบวนการสื่อสารจริงนั้นต้องประกอบด้วย

1. มีผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนให้เป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารในการเรียนภาษา ซึ่งเป็นการฝึกทักษะสัมพันธ์
2. สารคือเนื้อหาที่ใช้สอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาและใช้สื่อที่เหมาะสมในการนำเสนอ เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้
3. พาหะหรือสื่อคือหลักสูตร วิธีสอนและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสม อันจะก่อให้เกิดการสื่อสารขึ้นในห้องเรียน
4. ผลที่เกิดขึ้นคือสมรรถวิสัยในการสื่อสารของนักเรียนซึ่งสมรรถวิสัยนี้หมายถึง การเข้าใจและใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นสามารถนำมาประเมินวัดความสามารถของนักเรียนได้

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 108-109) ได้กล่าวถึงการที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารนั้นต้องสอนในสิ่ง 4 ประการ ต่อไปนี้ คือ

1. ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Linguistic or Grammatical Competence) ได้แก่ การใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ เสียง ศัพท์ โครงสร้างภาษา เป็นเกณฑ์ในการสื่อความหมาย
2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) ได้แก่ ความสามารถที่จะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบปฏิบัติของสังคม โดยสามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะกับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ

3. ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse Competence) คือ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค มีความเข้าใจและทำนายความข้างหน้าเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นในบริบท (Context) ได้ถูกต้อง

4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic Competence or Strategic Competence) คือมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์รวมทั้งการใช้กริยาท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียงประกอบในการสื่อความหมาย

ริชาร์ดส และ โรเจอร์ส (Richards and Rogers, 1986, P. 71) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่าประกอบด้วย

1. สมรรถวิสัยทางไวยากรณ์ (Grammatical Competence) หมายถึง ความสามารถทางตัวภาษา (Linguistic Competence) เช่น การรู้ว่าข้อความนั้นถูกต้องตามไวยากรณ์

2. สมรรถวิสัยในการใช้ภาษาทางสังคมวิทยา (Sociolinguistic Competence) หมายถึง ความเข้าใจในบริบททางสังคมที่มีการใช้ภาษา รวมถึงบทบาทความสัมพันธ์ของผู้ร่วมใช้ภาษา ข่าวสาร ที่แลกเปลี่ยนกัน และหน้าที่ในการสื่อสารนั้นต้องมีกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจ และสามารถผลิตข้อความที่เหมาะสม

3. สมรรถวิสัยในการวิเคราะห์ข้อความ (Discourse Competence) หมายถึง การตีความหมายของชุดประโยคที่มีความหมายเป็นเรื่องเดียวกันและรู้จักเนื้อหาส่วนใหญ่ของข้อความ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับโลกและความคุ้นเคยในบริบท

4. สมรรถวิสัยในด้านกลวิธี (Strategic Competence) หมายถึง กลวิธีที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาเข้าใจได้ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารต้องประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งมีสารเป็นตัวกลางในการพูดคุยหรือติดต่อ รวมถึงความรู้ทั้งด้านตัวภาษา กฎเกณฑ์ ความเข้าใจในบริบทของสาร การวิเคราะห์ข้อความที่ได้รับและการใช้กลวิธีในการติดต่อ เพื่อให้การสื่อสารภาษาเป็นผลสำเร็จ

ความสามารถในการสื่อสาร

ในการเรียนภาษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้นอกจากความรู้ทางไวยากรณ์หรือกฎเกณฑ์แล้ว นักเรียนควรมีความรู้ในเรื่องบทบาททางสังคมเจตคติของคู่สนทนา ตลอดจนสถานที่และเวลาในการสนทนาเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถติดต่อสื่อสารได้ในชีวิตจริง ดังนั้นนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารก่อนจึงจะสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ได้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารดังต่อไปนี้ ไฮม์ส (Hymes, 1979, p. 19) ได้กล่าวถึงความสามารถในการสื่อสาร

ในลักษณะของการผสมผสานทฤษฎีทางด้านภาษาศาสตร์กับทฤษฎีของการติดต่อสื่อสาร และวัฒนธรรมที่มีองค์ประกอบต่อความสามารถในการสื่อสารอันเป็นองค์ประกอบ 4 ประการ ที่เป็นพื้นฐานของพฤติกรรมในการสื่อสาร ดังนี้

1. รู้ว่าประโยคที่ผลิตออกมานั้น ถูกต้องหรือเป็นไปตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือไม่
2. รู้ว่าประโยคที่ผลิตออกมานั้นมีความหมายที่ใช้กันอยู่จริงหรือเป็นที่ยอมรับหรือไม่
3. รู้ว่าประโยคที่ผลิตออกมานั้นถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมหรือไม่ คือรู้ว่าประโยคนั้นควรจะพูดกับใครในสถานการณ์ใด
4. รู้ว่าประโยคที่ใช้เป็นภาษาที่ใช้กันจริงโดยเจ้าของภาษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนภาษาสามารถพูดหรือแสดงออกทางภาษาได้เหมือนเจ้าของภาษา

นอกจากนี้ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2536, หน้า 18) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถที่จะเข้าใจภาษาว่าเป็นแนวคิดเกี่ยวกับไวยากรณ์หรือกฎเกณฑ์ด้านภาษาอังกฤษ (Linguistic rules) ที่มีหน้าที่อธิบายและสร้างความเข้าใจรูปประโยคต่างๆ ของภาษา แต่แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงออกทางภาษาเป็นแนวคิดที่ชี้ถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างไวยากรณ์ และองค์ประกอบด้านจิตวิทยาต่างๆ อันจะส่งผลให้เกิดการใช้ภาษา (Language Use) ที่เหมาะสมและเหมาะสมกับสถานการณ์ การ์เน็ต (Garnett, 1986, p. 88) กล่าวถึงความสามารถในการสื่อสารว่า หมายถึงกลุ่มของกลวิธี (A Set of Strategies) หรือกระบวนการอันสร้างสรรค์ (Creative Procedures) ในการนำความรู้ด้านองค์ประกอบของภาษา (Linguistic Elements) ไปใช้ในบริบทที่ถูกต้องและเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ นอกจากนี้ ริชาร์ด (Richards, 1983, pp. 111-120) กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การสื่อสารได้เน้นที่ความหมายเป็นหลัก (Meaning-Based) ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนรู้ในการสร้างสรรค์คำพูดขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อสาร ส่วนข้อความที่สื่อสารออกมา อาจไม่อยู่ในรูปของประโยคที่สมบูรณ์แต่สามารถที่จะสื่อสารให้เข้าใจได้
2. การสื่อสารคือการสร้างความหมายอย่างมีแบบแผน และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา (Conventional) ที่เป็นการสร้างความหมายโดยอาศัยประสบการณ์ และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนที่เริ่มต้นทางด้านการพัฒนาความสามารถทางไวยากรณ์โดยสามารถใช้คำ (Word) วลี (Phrase) และประโยค (Sentence) เพื่อสื่อออกมาได้อย่างมีความหมาย
3. การสื่อสารคือความเหมาะสมในการใช้ (Appropriate) ความเหมาะสมคือ การคำนึงถึงรูปแบบของข้อความที่ใช้ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคำนึงถึงบริบทของการสื่อสาร

ที่เกิดขึ้น ซึ่งความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำอาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น เพศ อายุ ความสนิทสนมคุ้นเคยของผู้พูดกับผู้ฟัง และองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดกลวิธีในการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสม

4. การสื่อสารคือการมีปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction) ที่อยู่ในลักษณะปฏิสัมพันธ์เชิงหน้าที่ทางภาษาที่เปิดช่องทางของการใช้ภาษาระหว่างบุคคลเพื่อสร้างให้เกิดข้อตกลงและความเข้าใจระหว่างกันอย่างมีความเหมาะสม และต้องมีการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งการสื่อสารเชิงการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมมีจุดเน้นอยู่ที่ความต้องการของผู้พูดและผู้ฟังที่จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าและเห็นพ้องในการปฏิสัมพันธ์

5. การสื่อสารประกอบด้วยโครงสร้าง (Structure) ดังนั้นการสื่อสารจะประกอบด้วยรูปแบบของชนิดข้อความที่แตกต่างกันไป และมีการใช้ต่างกันออกไป เช่น การสนทนา การอภิปราย การบรรยาย ฯลฯ ประเด็นการสื่อสารเหล่านี้ต้องอาศัยด้านการจัดการของผู้พูดเพื่อเรียบเรียงด้วยคำพูดในทิศทางที่มีความเหมาะสมต่อภาระงานนั้นๆ

ส่วน คาเนล (Canale, 1984, p. 112) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารว่ามี 4 ประการ คือ

1. ความสามารถด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ของภาษา (Grammatical Competence) คือความสามารถทางภาษาทั้งด้านภาษาพูด (Verbal) และที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Nonverbal) ได้แก่ ความรู้ เรื่องการใช้คำศัพท์ กฎเกณฑ์การวางรูปประโยค การออกเสียง และความหมายตามรูปคำ

2. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) คือความสามารถในด้านการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมในสภาพการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกันโดยเน้นที่ความเหมาะสมทางความหมาย เช่น ทักษะคติ วาทพฤติกรรม (Speech Act) รวมทั้งความเหมาะสมในรูปประโยคด้วย ได้แก่ ทำเนียบภาษา (Register) ภาษาท่าทาง การแสดงออกโดยใช้ข้อความ (Expression) และระดับเสียง (Intonation)

3. ความสามารถด้านการสัมพันธ์ข้อความ (Discourse Competence) คือความสามารถในการรวม และตีความรูปประโยค และความหมาย เพื่อให้ได้ใจความโดยรวม ในข้อความทั้งข้อความที่พูดและเขียน ความสามารถด้านนี้มีกฎเกณฑ์ที่สำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

3.1 กฎการผูกพันรูปเรื่อง (Cohesion) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงข้อความตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์โดยใช้เครื่องผูกพันรูปเรื่อง (Cohesion Devices) เช่น การใช้คำสรรพนามการใช้คำเชื่อม (Transition Words) และการใช้โครงสร้างประโยคที่คู่ขนานกัน

3.2 กฎของสัมพันธภาพในข้อความ (Coherence) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์การรวบรวมและจัดระเบียบความหมายของข้อความ เช่น การซ้ำคำ (Repetition) ความสัมพันธ์กลมกลืน (Consistency) และความเกี่ยวพันของความคิด (Relevance of Ideas)

4. ความสามารถด้านกลวิธีในการสื่อสาร (Strategic Competence) คือ ความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสาร ทั้งทางด้านภาษาพูดและภาษาท่าทาง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการสื่อสารล้มเหลวอันเป็นผลมาจากการมีความสามารถทางภาษาไม่เพียงพอ หรือในด้านจำกัดทางการแสดงออกในการสื่อสาร กลวิธีต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ การใช้พจนานุกรมการเปลี่ยนแปลงข้อความหรือคำพูดใหม่แต่ยังคงรักษาความเดิม (Paraphrase) รวมทั้งการใช้ท่าทางต่างๆ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสามารถในการสื่อสารควรเน้นการใช้ภาษาในด้านจุดประสงค์ในการใช้ภาษาของผู้พูดหรือสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร โดยยังมีความสามารถทางไวยากรณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ใช้ภาษาในการสื่อสารได้ และการนำกลวิธีในการสื่อสารไปใช้อย่างมีความหมายให้ถูกต้องกับสถานการณ์ทางสังคม

หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ ดังนี้ วิลเลียมส์ (Williams, 1995. p. 12) กล่าวถึง การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่า

1. ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอย่างแท้จริง และเน้นสื่อที่มีความหลากหลาย
2. ให้ความสำคัญกับภาระงานที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลทางภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ (Comprehensible Input)

3. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ซับซ้อน

4. ไม่เน้นรูปแบบของภาษาหรือไวยากรณ์ที่ไม่มีการแก้ไขข้อความที่ผู้เรียนใช้ผิดและสอนกฎเกณฑ์ทางภาษาเพียงเล็กน้อย

5. ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกใช้ภาษาและเนื้อหาที่จะเรียน

ปารีชาติ วัฒนกุล (2530, หน้า 8) กล่าวว่า การสอนเพื่อการสื่อสาร เน้นความสำคัญของความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าที่จะเน้นความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ทักษะที่ใช้มีลักษณะเป็นทักษะสัมพันธ์ (Integrated Skills) และกิจกรรม ที่ใช้เป็นลักษณะของกลุ่มที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมเพื่อให้เกิดการสื่อสาร ซึ่งลิทเทิลวูด (Littewood, 1984, p. 54) ให้ความเห็นว่าหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มิได้ปฏิเสธวิธีการเรียนการสอนแบบ

เน้นโครงสร้าง แต่ขยายขอบเขตของวัตถุประสงค์ออกไปและเน้นให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนสิ่งที่ตนเองได้รับกับสถานการณ์ที่ต้องสื่อสารจริงๆ สอดคล้องกับ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535, หน้า 109) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

สมถวิล ธนะโสภณ (2528, หน้า 2) ได้สรุปหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ (Learner Centered) ผู้เรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้ภาษา ซึ่งอาจจะจัดอยู่ในรูปของกิจกรรมคู่ (Pair Work) หรือกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)

2. การเรียนภาษาเกิดจากการร่วมกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ (Task Oriented) กิจกรรมทางภาษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย

3. กิจกรรมหรือแบบฝึกจะมีลักษณะเป็นการหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Information Gap) การจัดกิจกรรมให้มีช่องว่างของข้อมูล จะช่วยให้ผู้เรียนต้องสื่อสาร

4. การสอนให้ความสำคัญในด้านความหมาย (Meaning) และความสามารถในการสื่อสารอย่างคล่องแคล่ว (Fluency) มิใช่ที่รูปแบบ (Form) และความถูกต้อง (Accuracy)

5. การทดสอบจะต้องเป็นการทดสอบการใช้ภาษาจริง (Authentic Language Test) มิใช่เป็นการทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาษา (Usage) การจัดการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีผู้เสนอแนะแนวทาง ไว้ดังนี้

ฟินอคชิโร และ โบโนโม (Finocchairo and Bonomo, 1973, p. 2425) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. วางแผนในการจัดสถานการณ์การเรียนอย่างรอบคอบ
2. วางแผนในการจัดสถานการณ์รวมทั้งสื่อ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเรื่องที่น่าเสนอได้อย่างแจ่มแจ้ง
3. ในแต่ละบทเรียนควรจัดให้มีการฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดเป็นนิสัยและการฝึกการใช้ภาษาในกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร
4. ผลิตสื่อการเรียนให้น่าสนใจ และสามารถนำไปใช้กับบทเรียนอื่นได้

5. ใช้ภาษาของผู้เรียนให้น้อยที่สุด ควรใช้เมื่อเห็นว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลที่สำคัญบางอย่างได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
6. รู้วิธีการจัดให้ผู้เรียนฝึกกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมกลุ่ม หรือฝึกพร้อมกันทั้งชั้น แต่ควรใช้กิจกรรมกลุ่มให้มาก เพราะผู้เรียนจะรู้สึกปลอดภัย
7. มีความชำนาญในการจัดเตรียมและใช้สื่อที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมคู่
8. จัดเตรียมบทเรียนเสริม เช่น แบบฝึก บทสนทนา หรือบทอ่าน เพื่อให้บทเรียนมีความหลากหลาย ช่วยเสริมความรู้และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร
9. มีทักษะในการจัดทำต้นฉบับ (Script) สำหรับการบันทึกเสียง และรู้จักบูรณาการการฝึกในห้องปฏิบัติการกับกิจกรรมในห้องเรียน
10. สามารถพิจารณาได้ว่า ผู้เรียนระดับต้นมีความพร้อมในการทำกิจกรรมอ่านและเขียนเมื่อใด
11. เตรียมบทอ่านที่จะช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มพูนทั้งในด้านความรู้ ด้านภาษาและความสุนทรีย์ (Aesthetics)
12. จัดกิจกรรมการเขียนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถเขียนตามแนวคิดของตนเองได้
13. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
14. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง และชาติของตน ในขณะที่กำลังเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมทั้งสองและควรให้ผู้เรียนตระหนักว่าไม่มีวัฒนธรรมใดดีกว่าหรือด้อยกว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เป็นเพียงความแตกต่างเท่านั้น
15. รู้จักเลือกใช้สื่อทัศนูปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษา และวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
16. มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้รู้ผลการเรียน ข้อบกพร่องของผู้เรียน และเพื่อประเมินประสิทธิภาพในการสอนของตัวผู้สอนเองด้วย

จากแนวคิดข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ต้องคำนึงถึงการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารตั้งแต่เริ่มเรียน แต่มิได้ละเลยความสำคัญทางด้านไวยากรณ์ และสถานการณ์ ผู้เรียนต้องสามารถสื่อสารโดยมีการนำภาษาไปใช้จริงกับชีวิตประจำวัน ซึ่งการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการนำภาษาไปใช้กับสถานการณ์จริงและสื่อสารอย่างมีความหมาย

มอร์โรว์ (Morrow, 1981, p. 126) ได้เสนอแนะหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ เพื่อให้ครูสอนเลือกไปปรับใช้เป็นหลักการของตนเองดังต่อไปนี้

1. รู้ว่าเรากำลังทำอะไร นั่นคือการเรียนรู้ที่จะทำอะไรบางอย่าง ถ้าผู้เรียน ตอบได้ว่าทำไมต้องเรียนสิ่งนั้น เรียนไปเพื่ออะไร เช่น การฟังการพยากรณ์อากาศ จากวิทยุ การอ่านคำแนะนำ เขียนจดหมาย เขียนจองห้องพักในโรงแรม ตามทิศทาง เป็นต้น ผู้เรียนจะตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมที่ครูจัดให้ เพื่อที่ตนเองจะสามารถทำอะไรบางอย่างที่ต้องการเหล่านั้นได้

2. ส่วนรวมทั้งหมดของภาษาสำคัญกว่าส่วนย่อยๆ หลายส่วนรวมกันความเข้าใจในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในการใช้ภาษาโดยรวมทั้งหมดไม่ใช่เข้าใจในแต่ละส่วนที่จะนำมาใช้ในการสื่อสารเท่านั้น

3. กระบวนการสื่อสารมีความสำคัญเท่าเทียมกันกับรูปแบบของภาษาการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารนั้น ควรจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับการสื่อสารจริงให้มากที่สุดตามรูปแบบของการสื่อสาร ควรมีลักษณะดังนี้

3.1 การเกิดช่องว่างของข้อมูล ในชีวิตจริง การสื่อสารระหว่างคนสองคนหรือมากกว่านี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ฝ่ายหนึ่งต้องการรู้ข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรม ในลักษณะนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

3.2 การเลือก ในการสื่อสารจริงนั้น ผู้พูดมีสิทธิ์เลือกใช้ถ้อยคำที่จะสื่อสารเลือกรูปแบบภาษาที่เหมาะสมกับสิ่งที่พูด ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้ภาษาตามที่ต้องการ

3.3 ข้อมูลย้อนกลับ ในการสื่อสารกันนั้น ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอยู่ในใจแล้วว่าตนต้องการจะพูดอะไร เพื่อให้เกิดผลอย่างไร ดังนั้นถ้าได้รับการโต้ตอบจากคู่สนทนาตรงกับสิ่งที่ต้องการ ก็หมายความว่า การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

4. การเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการได้ปฏิบัติจริง ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ

5. ความผิดพลาดทั้งหลายไม่ใช่ความผิดเสมอไป ครูผู้สอนควรให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ความผิดพลาดทางไวยากรณ์ และการออกเสียง ควรให้โอกาสผู้เรียนในการเรียนรู้ที่จะปรับปรุงข้อผิดพลาดเหล่านั้น ส่วนข้อผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร ควรปล่อยให้ผ่านไปก่อน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา

หลักการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดผลนั้นคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สรรณี วงษ์เบ็ญสัจจ์ และอารีวรรณ เบญจพร (2527) ได้กล่าวถึงหลักของการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. ควรมีลักษณะของการสื่อความหมายที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ที่มีข้อความต่าง ๆ ที่กิจกรรมควรมีลักษณะ ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายในเชิงการสื่อความหมาย (Communicative Purpose)

1.2 อยู่ในลักษณะที่มีความจำเป็นในการสื่อความหมาย

1.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกพูดหรือเขียนในสิ่งที่ต้องการและการเลือกใช้รูปแบบของภาษาที่ต้องการ

1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทราบถึงผลสำเร็จหรือความล้มเหลวในด้านสื่อสาร

1.5 ภาษาที่ใช้ในกิจกรรมนั้นควรเป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริงในชีวิตประจำวัน และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์

2. จัดกิจกรรมให้มีลักษณะเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ (Learning Principles) ที่มีข้อความต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพราะหากกิจกรรมมีลักษณะที่น่าสนใจ อาจทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจต่อนักเรียนเข้าชั้นเรียนและอาจส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

2.2 มีลักษณะที่ท้าทายความสามารถที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับตัวนักเรียน กล่าวคือ กิจกรรมควรไม่ง่ายเกินไปแต่มีความยากเกินในระดับที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้วเล็กน้อย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2.3 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เพื่อจะทำให้เห็นประโยชน์ของกิจกรรม

2.4 เสริมความรู้ในระดับที่สูงกว่าความรู้ ความจำและความเข้าใจซึ่งควรจะให้ นักเรียนได้รับการฝึกฝนด้านการตีความการนำไปใช้ การแก้ปัญหาการวิเคราะห์และสรุปผล

2.5 การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

3. จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักการสอน ที่ต้องมีสิ่งที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

3.1 เข้ากับบทเรียนที่จะสอน คือ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบภาษาหรือหน้าที่ของภาษา

3.2 มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของการสอนที่ต้องให้เหมาะกับวัย ประสบการณ์ และจำนวนนักเรียน

3.3 ความสามารถของครูในการควบคุมชั้นเรียน

3.4 นักเรียนจะต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนว่าตนต้องการทำอะไรในการร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง

กุสยา เบญจกาญจน์ (2530, หน้า 23) ได้เสนอกิจกรรมการฝึกไวยากรณ์เพื่อการสื่อสารว่า ควรเป็นกิจกรรมในลักษณะให้นักเรียนจับคู่หรือกลุ่ม ดังนั้นนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน จึงมีโอกาสได้พูด ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน นักเรียนที่จับคู่กันจะต้องฟังเพื่อนว่าพูดอะไร และพูดตอบเพื่อน และอาจจะช่วยแนะนำแก้ไขเมื่อเพื่อนพูดผิด แต่ไม่จำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ทุกเรื่องนอกจากที่สัมพันธ์กับแบบฝึกเท่านั้น และขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรม ครูควรจะเดินรอบๆ ชั้นเพื่อคอยช่วยเหลือเวลาที่นักเรียนมีปัญหา

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

ความหมายและลักษณะของทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 167) ได้ให้ความหมายว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ ธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นได้เข้าใจ และจะช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจดจำ

เตือนใจ เฉลิมกิจ (2545, หน้า 57) ได้ให้ความหมายว่า การพูดเป็นทักษะที่สอนยาก เพราะผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่ององค์ประกอบต่างๆ ของภาษาเป็นอย่างดี เพื่อที่จะพูดในสิ่งที่ต้องการสื่อได้ เช่น คำศัพท์ การออกเสียง โครงสร้างทางไวยากรณ์ หัวข้อทางภาษา เป็นต้น

อัจฉรา วงศ์โสธร (2539, หน้า 316) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะพูดเป็นทักษะทางสังคม (Social Skill) การพูดอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความรู้องค์ประกอบทางภาษา และความตระหนักถึงลีลาภาษา ตลอดจนการสื่อความหมายโดยสื่อที่ไม่ได้เป็นตัวภาษา (Non-Verbal Medium) ภาษาพูดมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง ซึ่งประกอบด้วยการใช้ลักษณะภาษาต่อไปนี้

บ่อยครั้งกว่าภาษาเขียน คือ การรวมคำให้สั้น (Contractions) บุรุษสรรพนาม (Personal Pronoun) คำถาม (Questions) คำที่เป็นรูปธรรม (Concrete Words) คำที่มีพยางค์สั้นๆ (Fewer Syllables) การทวนคำ ทวนความ (Restatement) การซ้ำคำ ซ้ำความ (Repetition) การออกอุทาน (Interjection) นอกจากนี้ โครงสร้างทางภาษามักไม่เป็นระเบียบแบบแผนเหมือนภาษาพูด เพราะมีการกล่าวด้วยความลัดเลาะ การพูดกลับไปกลับมา การเปลี่ยนตัวประธานในข้อความ

พรสวรรค์ สิปโป (2550, หน้า 163) ได้ให้ความหมายว่า การพูด คือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เป็นการสื่อสารทางวาจาของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต่างฝ่ายต่างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตัวเอง และต่างฝ่ายก็ต้องตีความสิ่งที่ตนเองได้ฟัง ดังนั้นจุดประสงค์ของทักษะการพูด คือ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ หลีกเลี่ยงการทำให้ผู้ฟังสับสนเนื่องจากการออกเสียงผิด ไวยากรณ์ผิด ใช้คำผิดหรือไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องพูดให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมด้วย

การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 55-56) ได้เสนอว่า ในการสอนทักษะการพูดนี้ เน้นการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาอังกฤษที่เรียนมาแล้วมาใช้ในการสื่อสารได้ และฝึกความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของชาวต่างประเทศ โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องออกเสียงชัดเหมือนชาวต่างประเทศ ทั้งนี้ ในการสนทนา ครูมีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำ และควรคำนึงว่าผู้พูดสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อความหมายหรือไม่ ถ้าผู้ฟังเข้าใจดีก็ถือว่าผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ ถึงแม้ว่าจะพูดผิดไวยากรณ์หรือใช้ศัพท์ผิดก็ตาม ตัวอย่างจุดประสงค์ของทักษะพูดมีดังนี้คือ ฟังการสนทนาแล้วพูดออกความคิดเห็น พูดต่อหรือถามเกี่ยวกับสิ่งที่สนทนา พูดออกคำสั่งได้ตามที่ต้องการ ตั้งคำถามหรืออภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน พูดหรืออ่านรายงานให้ผู้อื่นเข้าใจ พูดและสนทนาได้ตามความต้องการในชีวิตประจำวัน เช่น ให้เชิญเพื่อนไปงานเลี้ยงวันเกิด ให้สนทนาเกี่ยวกับการทำงานในระหว่างปิดเทอม ให้สัมภาษณ์เพื่อรับสมัครเข้าทำงาน ให้แสดงความคิดเห็นและขอความคิดเห็น

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 169) ได้เสนอกิจกรรมต่างๆ ในการสอนทักษะการพูด ซึ่งผู้สอนอาจเลือกใช้ให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละระดับได้ ดังนี้

1. ให้ตอบคำถาม ซึ่งครูหรือเพื่อนในชั้นเป็นผู้ถาม
2. บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง
3. ให้นักเรียนถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้น เกี่ยวกับชั้นเรียนหรือประสบการณ์ต่างๆ นอกชั้นเรียน

4. ให้ออกลักษณะวัตถุ สิ่งของต่างๆ จากภาพ
5. ให้เล่าประสบการณ์ต่างๆ ของนักเรียน โดยครูอาจให้คำสำคัญต่างๆ
6. ให้อ่านเรื่องราวต่างๆ ตามที่กำหนดหัวข้อ
7. จัดสถานการณ์ต่างๆ ในชั้นเรียน ให้นักเรียนใช้บทสนทนาต่างๆ กันไป เช่น ร้านขายของ ร้านอาหาร ธนาคาร เป็นต้น
8. ให้เล่นเกมต่างๆ ทางภาษา
9. ให้ได้วาที อภิปราย แสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ
10. ให้ฝึกการสนทนาทางโทรศัพท์
11. ให้อ่านหนังสือพิมพ์ไทย แล้วรายงานเป็นภาษาอังกฤษ
12. ให้แสดงบทบาทสมมติ

กุศยา แสงเดช (2548, หน้า 136) ได้กล่าวว่า ในการสอนทักษะการพูดเบื้องต้น มุ่งเน้นให้ใช้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารได้ในสถานการณ์จริง สิ่งสำคัญ คือ ตัวครูผู้สอนจะต้องให้ความถูกต้อง รูปแบบ เสียง ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ จึงเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามแบบหรือตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำไปสู่ขั้นการสอนพูดให้มีประสิทธิภาพและได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด การเตรียมกิจกรรมที่จะนำไปสู่กิจกรรมการสอนพูด ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ และระดับภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพูด ดังนี้

1. จัดบรรยากาศของห้องให้เอื้อต่อการเรียนภาษา และครูผู้สอนใช้ Classroom English Expression ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและเป็นตัวอย่างสำหรับการฝึก
2. ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ปัจจุบันนี้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ในการฝึกการพูด ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกจุด ควรแก้ไขเฉพาะในขั้น Presentation ที่ต้องการความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) แต่ถ้าเป็นขั้น Practice ที่ต้องการฝึกความคล่องของการใช้ภาษา (Fluency) และข้อผิดพลาดนั้นไม่ได้มีผลต่อความเข้าใจภาษาก็คงไม่ต้องแก้ทันที ควรรอโอกาสที่เหมาะสมเพื่อมิให้ผู้เรียนเกิดความท้อถอยและขาดความเชื่อมั่น
4. ครูสอนภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอ

5. การจัดกิจกรรมการฝึก ควรเลือกรูปแบบหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนาน เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

6. การสอนภาษาควรสอนทักษะสัมพันธ์ หรืออย่างน้อยต้องสอนคู่กัน เช่น สอนทักษะการพูดคู่กับทักษะการฟัง เป็นต้น

7. การสอนทักษะการพูด ควรจัดกิจกรรมคู่ (Pair Work) ให้มาก เพราะการทำกิจกรรมคู่ จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารและแสวงหาข้อมูลได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ขาดความเชื่อมั่นมีโอกาสแสดงออก

8. ควรชมเชยผู้เรียนให้กำลังใจบ่อยๆ เพราะเป็นแรงกระตุ้นที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน

9. การฝึกพูดเริ่มจากง่ายไปหายาก

ขั้นตอนในการสอนทักษะการพูด

สุภัทธา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 57-64) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนทักษะการพูดไว้ดังต่อไปนี้

ตั้งจุดประสงค์ ผู้สอนจะต้องตั้งจุดประสงค์ว่าจะให้ผู้เรียนทำอะไรโดยมีจุดประสงค์ปลายทาง (Terminal Objective) และจุดประสงค์นำทาง (Enabling Objective) ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ปลายทาง เป็นข้อกำหนดที่ผู้เรียนจะต้องบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ คือสื่อสารได้ เช่น สามารถสนทนาเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าได้ถูกต้องเหมาะสม

2. จุดประสงค์นำทาง เป็นทักษะย่อยที่ผู้เรียนต้องฝึกก่อนจะบรรลุจุดประสงค์ในข้อ 1.1 คือ ให้ความหมายศัพท์โครงสร้างหรือสำนวนใหม่และความรู้ทางสังคมภาษาศาสตร์ที่มีในบทสนทนานั้น คือ เป็นการทำความเข้าใจในบริบท (Contextualization)

ตัวอย่างที่จะเป็นลักษณะจุดประสงค์นำทางที่ต้องการในเรื่องศัพท์ คือ ให้สะกดคำบอกความหมายได้ถูกต้อง (Passive Vocabulary) หรือให้นำไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม (Active Vocabulary) ในเรื่องโครงสร้างหรือสำนวนใหม่ก็เช่นกัน คือให้ตัวอย่าง สรุปกฎเกณฑ์และนำไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม สำหรับการทำความเข้าใจในบริบท อาจถามคำถามเกี่ยวกับบทสนทนาในลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ใครเป็นผู้พูดในบทสนทนานั้น
2. ผู้พูดมีลักษณะอย่างไร เช่น ตามเกี่ยวกับวัยและเพศ เป็นต้น
3. ลักษณะที่อาจมองเห็นได้เป็นอย่างไร เช่น บรรยากาศขณะสนทนา

4. กิริยาท่าทางที่ผู้พูดใช้เป็นอย่างไร เช่น นั่งหรือยืนอยู่ในลักษณะใด
5. ผู้พูดมีจุดประสงค์จะสื่อความหมายอะไร
6. ให้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงความรู้สึกของเพื่อนๆ ในชั้น

กิจกรรมที่ใช้ในการทดสอบการพูด

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 81-82) กล่าวว่า กิจกรรมที่ใช้วัดความสามารถทางการพูดสามารถจำแนกได้ตามสัมพันธภาพที่ผู้พูดมีกับตัวกระตุ้น ซึ่งอาจเป็นคำสั่งในการสอบหรือตัวกระตุ้นที่เป็นข้อคำถามและข้อความที่เป็นประเด็นการสอบ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบสัมพันธภาพคงที่ ได้แก่
 - 1.1 การบรรยายสิ่งของหรือภาพ
 - 1.2 บอกให้คู่สอบวาดภาพ หรือแผนภูมิ
 - 1.3 บอกให้คู่ประกอบชิ้นส่วน เครื่องมือหรือกลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - 1.4 อธิบายหรือบอกคู่สอบวิธีการจัดเรียงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 - 1.5 บอกทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง
2. แบบสัมพันธภาพที่เป็นพลวัต ได้แก่
 - 2.1 การเล่าเรื่อง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตัวละคร เวลา สถานที่ตามท้องเรื่อง
 - 2.2 การให้ปากคำในฐานะพยานรู้เห็นที่อยู่ในเหตุการณ์ เช่น อุบัติเหตุทางท้องถนน การลักทรัพย์ การฆาตกรรม ฯลฯ
3. แบบสัมพันธภาพที่เป็นนามธรรม ได้แก่
 - 3.1 การแสดงความคิดเห็น
 - 3.2 การให้เหตุผลในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวกระตุ้นในการทดสอบทักษะการพูด

ตัวกระตุ้นที่ใช้สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนด ตามวิธีนัยการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อความหมายจะใช้การกำหนดที่มีความสมจริงเป็นตามธรรมชาติของการสื่อสาร มีการใช้ข้อความต่อเนื่องที่มีการใช้จริงแทนการกำหนดให้เป็นคำเดี่ยวๆ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่จะต้องใช้ ตัวกระตุ้นหรือข้อกำหนดในการพูดจะเป็นสิ่งที่ไม่ห่างไกลตัวผู้เรียนหรือยากเกินกว่าระดับ อีกทั้งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยได้และตัวกระตุ้นจะอยู่ในโครงสร้างความรู้และผู้เรียนพร้อมที่จะใช้กลวิธีเจรจาความหมายเพื่อให้เข้าใจสารได้ดีขึ้น ตัวกระตุ้นในการทดสอบทักษะการพูด แบ่งได้เป็น

4 ประเภท คือ

1. ตัวกระตุ้นที่เป็นข้อความหรือคำพูดที่ให้ผู้เรียนได้อ่านหรือฟัง ซึ่งอาจใช้วิธีส่งสารผ่านเทปหรือมีผู้ดำเนินการสอบมากล่าวให้ฟัง
2. ตัวกระตุ้นที่เป็นภาพ ตาราง แผนผัง แผนภูมิที่ถูกลำเสนอให้ผู้เรียนได้พูดเล่าเหตุการณ์ บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ ให้เหตุผล ทำนายเหตุการณ์หรือได้ใช้จินตนาการ
3. ตัวกระตุ้นที่เป็นสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เห็นหรือมีส่วนร่วม เช่น การเล่นเกม การอภิปราย การโต้วาที หรือกิจกรรมที่ต้องมีการแก้ปัญหา แล้วผู้เรียนต้องนำสถานการณ์นั้นๆ มากล่าวถึงโดยการกล่าวบรรยาย กล่าวสรุปหรือแสดงความคิดเห็น
4. ตัวกระตุ้นที่เป็นสื่อ เช่น วิดีทัศน์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง วิทยุ ฯลฯ ที่นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นการแสดงที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในสถานการณ์อย่างสมจริง โดยอาจเป็นผู้สังเกตการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

6. เกณฑ์การประเมินทักษะการพูด

อัจนรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 80-81 อ้างอิงใน Knight, 1992, pp. 295-296) ได้กำหนดเกณฑ์ประเมินการพูดไว้ ดังนี้

1. ไวยากรณ์
 - ก. ขอบเขต
 - ข. ความถูกต้อง
2. คำศัพท์
 - ก. ขอบเขต
 - ข. ความถูกต้อง
3. การออกเสียง
 - ก. เสียงคำเดี่ยวๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อแตกต่างของหน่วยเสียง)
 - ข. การลงเสียงหนักเบาและจังหวะการพูด
 - ค. การใช้เสียงสูงต่ำในประโยค
 - ง. การเชื่อมเสียง/การละเสียง/การผสมเสียง
4. ความคล่อง
 - ก. ความเร็วของการพูด
 - ข. การติดขัดลึกลับระหว่างพูด
 - ค. การติดขัดลึกลับก่อนพูด
5. ทักษะในการสนทนา

- ก. การสานเรื่องตามหัวข้อที่พูด
- ข. การให้ผู้อื่นได้เริ่มพูด หรือการให้ตนเองได้มีโอกาสพูดและการพูดนอกประเด็น
- ค. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของคำพูดของตน และกับผู้สัมภาษณ์
- ง. การดำเนินการสนทนาให้ต่อเนื่อง การขยายความให้ชัดเจน การปรับปรุงแก้ไข การทบทวนตรวจสอบ การหยุด การใช้คำเสริม ฯลฯ

6. ทักษะการใช้ภาษาทางสังคม

- ก. จำแนกทำเนียบและลีลาภาษา เช่น แบบเป็นทางการออกจากแบบกันเอง แบบชักจูงใจ หรือแบบรอมชอมได้

- ข. ท่าทางและสีหน้า

7. อวัจนภาษา

- ก. การสบตาและการใช้ท่วงที

- ข. ท่าทางและสีหน้า

8. เนื้อหาการพูด

- ก. ความสอดคล้องเชื่อมโยงของข้อคิดเห็น

- ข. ความเกี่ยวข้องกับประเด็น

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 68-70) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนการพูดของผู้เรียน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ดังนี้

1. ความคล่องแคล่ว

- 1.1 พูดตะกุกตะกักและไม่ปะติดปะต่อกันจนไม่สามารถสนทนากัน

- 1.2 พูดซ้ำมากและไม่สม่ำเสมอ ยกเว้นประโยคสั้นๆ หรือประโยคที่ใช้กันอยู่ประจำ

- 1.3 มีความลังเลบ่อย และพูดตะกุกตะกัก บางประโยคไม่สมบูรณ์

- 1.4 มีความลังเลในการพูดบางครั้งบางครา มีตะกุกตะกักบ้างเพราะพูดประโยคใหม่

และต้องจัดเรียงคำ

- 1.5 พูดได้อย่างสบายและราบรื่น แต่ยังรู้ว่าไม่ใช่เจ้าของภาษาเมื่อพิจารณาจากความเร็วและความสม่ำเสมอของการพูด

- 1.6 พูดได้ทุกหัวเรื่องอย่างสบายและราบรื่นเหมือนเจ้าของภาษา

2. ความสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ

- 2.1 ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เรียนพูดเลย

- 2.2 เข้าใจเพียงเล็กน้อยที่เป็นส่วนย่อยๆ หรือคำเดียวๆ

- 2.3 เข้าใจบางกลุ่มคำหรือบางวลี
- 2.4 เข้าใจเอกัตถประโยค (Simple Sentences) ที่สั้นๆ
- 2.5 เข้าใจคำพูดที่ผู้เรียนพูดเป็นส่วนใหญ่
- 2.6 เข้าใจคำพูดที่ผู้เรียนพูดทั้งหมด
3. ปริมาณของข้อความในการสื่อสาร
 - 3.1 ผู้เรียนมิได้นำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดเลย
 - 3.2 ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดน้อยมาก
 - 3.3 ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดบ้าง
 - 3.4 ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดพอสมควร
 - 3.5 ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดเป็นส่วนมาก
 - 3.6 ผู้เรียนนำข้อความที่เกี่ยวข้องมาพูดทั้งหมด
4. คุณภาพของข้อความที่นำมาสื่อสาร
 - 4.1 คำพูดที่ผู้เรียนพูดไม่ถูกต้องเลย
 - 4.2 มีคำพูดที่ถูกต้องตามโครงสร้างน้อยมาก
 - 4.3 มีคำพูดที่ถูกต้องบ้าง แต่ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างทางภาษาอยู่มาก
 - 4.4 มีคำพูดที่ถูกต้องมาก แต่ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างทางภาษาอยู่มาก
 - 4.5 คำพูดถูกต้องเป็นส่วนมากและมีปัญหาด้านโครงสร้างน้อยมาก
 - 4.6 คำพูดถูกต้องทั้งหมด
5. สำเนียง
 - 5.1 ออกเสียงผิดๆ จนผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจบ่อยครั้ง
 - 5.2 ออกเสียงผิดมากบ่อยครั้งและลงเสียงหนักผิดที่ทำให้เข้าใจยากต้องพูดซ้ำบ่อยๆ ผู้ฟังจึงจะเข้าใจ
 - 5.3 สำเนียงยังเป็นไทย ทำให้ต้องตั้งใจฟัง และการออกเสียงผิดบางครั้งทำให้เข้าใจผิดด้านไวยากรณ์และคำศัพท์
 - 5.4 สำเนียงยังเป็นไทยอยู่บ้าง และออกเสียงผิดบางครั้งแต่ก็ยังสามารถเข้าใจได้
 - 5.5 ออกเสียงไม่ผิดเด่นชัด แต่ยังไม่เหมือนเจ้าของภาษา
 - 5.6 ออกเสียงเหมือนเจ้าของภาษา ไม่มีสำเนียงไทยเลย
6. ความพยายามในการสื่อสาร
 - 6.1 ผู้เรียนหยุดเงียบเป็นเวลานาน โดยไม่ใช้ความพยายามพูดให้จบความ

- 6.2 ผู้เรียนพยายามที่จะสื่อสารน้อยมาก แต่ยังขาดความกระตือรือร้น
- 6.3 ผู้เรียนพยายามที่จะสื่อสารบ้าง แต่ยังไม่แสดงความสนใจ
- 6.4 ผู้เรียนพยายามที่จะสื่อสาร แต่ไม่รู้จักรูปร่างท่าทางหรือสีหน้า
- 6.5 ผู้เรียนพยายามที่จะสื่อสารอย่างแท้จริง และรู้จักใช้ท่าทางช่วย
- 6.6 ผู้เรียนพยายามพิเศษที่จะสื่อสาร โดยใช้ทั้งภาษาพูดและท่าทางเพื่อการ

แสดงออก

กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล (2548, หน้า 40) ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนทักษะการพูดไว้ ดังนี้

1. ความถูกต้อง

- 1.1 ออกเสียงคำ ประโยค ไม่ถูกต้อง ทำให้สื่อสารไม่ได้
- 1.2 ออกเสียงคำศัพท์และประโยคได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีเสียงเน้นหนักในคำและประโยค
- 1.3 ออกเสียงคำศัพท์และประโยคได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียง มีเสียงเน้นหนักในคำและประโยคเป็นส่วนใหญ่
- 1.4 ออกเสียงคำศัพท์และประโยคได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียง มีเสียงเน้นหนักในคำและประโยคอย่างสมบูรณ์

2. ความคล่องแคล่ว

- 2.1 พูดได้บางคำ สื่อความหมายไม่ได้
- 2.2 พูดเป็นคำๆ หยุดเป็นช่วงๆ สื่อสารได้ไม่ชัดเจน
- 2.3 พูดตะกุกตะกักบ้าง แต่ยังสามารถสื่อสารได้
- 2.4 พูดต่อเนื่องไม่ติดขัด พูดชัดเจนให้สื่อสารได้

3. การแสดงท่าทางน้ำเสียงประกอบการพูด

- 3.1 พูดได้น้อยมาก
- 3.2 พูดเหมือนอ่าน ไม่เป็นธรรมชาติ ไม่มีท่าทางประกอบ
- 3.3 พูดด้วยน้ำเสียงเหมาะสมกับบทบรรยาย แต่มีท่าทางประกอบไม่เหมาะสม
- 3.4 แสดงท่าทางและพูดด้วยน้ำเสียงเหมาะสมกับบทบรรยาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งชี้ถึงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องการศึกษาความรู้ ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนแล้ว ยังแสดงถึงคุณค่าของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนและผู้บริหารอีกด้วย (Edward, 1990, p. 52)

ไอแซกส์และ ไมลีย์ (Eysenck and Meli, 1972, p. 6) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจาก กระบวนการที่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกตหรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ไปในรูปของเกรด จากโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลาอันพอสมควร หรืออาจได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

มีเรน (Mehren, 1976, p. 73) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ของผู้เรียน ต่อการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษา ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ความพยายามให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และสามารถตรวจสอบ หรือวัดความสำเร็จนั้นได้ด้วยเครื่องมือวัดผลทางการเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

ฮาร์วิกเฮิร์ส และนูการ์เทน (Harvighurst and Neugarten, 1969, p. 157) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนว่า ประกอบด้วย ความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ชีวิต และการอบรมในครอบครัว ประสิทธิภาพของโรงเรียน และความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและการมุ่งหวังในอนาคต

บลูม (Bloom, 1976, p.160) เสนอว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้แก่ตัวแปรสำคัญสามตัว คือ คุณสมบัติด้านความรู้ คุณลักษณะด้านจิตพิสัย และคุณภาพของการสอน ซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความบกพร่องหรือความเหมาะสม และการแก้ไขข้อบกพร่อง

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ที่สำคัญแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม คือ องค์ประกอบด้านตัวนักเรียนและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน องค์ประกอบด้านคุณภาพการสอน และองค์ประกอบด้านการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Gratification) ตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรม ได้ให้ความจำกัดความไว้ว่าหมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Need) หรือแรงจูงใจ (Motivation) (Wolman, 1973)

ความพึงพอใจหมายถึง พอใจ ชอบใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 775) ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ (Quirk, 1987)

ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจ (Hornby, 2000)

นักวิชาการได้พัฒนาทฤษฎีที่อธิบายองค์ประกอบของความพึงพอใจ และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับปัจจัยอื่นๆ ไว้หลายทฤษฎี

โคร์แมน (Korman, A.K., 1977 อ้างอิงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี ไพร์ทอง, 2542, หน้า 161-162) ได้จำแนกทฤษฎีความพึงพอใจในงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการสนองความต้องการ กลุ่มนี้ถือว่าความพึงพอใจ ในงานเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงาน กับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล

2. ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณลักษณะของงานตามความปรารถนา ของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกให้กลุ่มเป็นแนวทางในการประเมินผลการทำงาน

ส่วน มัมฟอร์ด (Manford, E., 1972 อ้างอิงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี ไพร์ทอง, 2542, หน้า162) ได้จำแนกความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจงานจากผลการวิจัยออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มความต้องการทางด้านจิตวิทยา กลุ่มนี้ได้แก่ Maslow, A.H., Herzberg, F และ Likert R. โดยมองความพึงพอใจงานเกิดจากความต้องการของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงานและความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น

2. กลุ่มภาวะผู้นำมองความพึงพอใจงานจากรูปแบบและการปฏิบัติของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา กลุ่มนี้ได้แก่ Blake R.R., Mouton J.S. และ Fiedler R.R.

3. กลุ่มความพยายามต่อรางวัล เป็นกลุ่มที่มองความพึงพอใจจากรายได้ เงินเดือน และผลตอบแทนอื่นๆ กลุ่มนี้ได้แก่ กลุ่มบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (Manchester Business School)

4. กลุ่มอุดมการณ์ทางการจัดการมองความพึงพอใจจากพฤติกรรมการบริหารงานขององค์กร ได้แก่ Crogier M. และ Coulter G.M.

5. กลุ่มเนื้อหาของงานและการออกแบบงาน ความพึงพอใจงานเกิดจากเนื้อหาของตัวงาน กลุ่มแนวคิดนี้มาจากสถาบันทวิสตอค (Tavistock Institute) มหาวิทยาลัยลอนดอน

แนวคิดความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ นอกจากนี้ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกด้านบวกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเกิดขึ้นจากความคาดหวัง หรือเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลได้ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามค่านิยมและประสบการณ์ของตัวบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัมพร วุฒิวิชญานันต์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 82.10/82.16 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

กมลวรรณ โดมศรีฟ้า (2551, หน้า 50) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาความสามารถในด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการพูดหลังการใช้กิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัลยดา ถนอมกลิ่น (2553, หน้า 89) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการควบคุมตนเองด้านการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นฤมล คำชมภู (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเรื่อง Food and Health สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีความสามารถในการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงกมล สาโรชสัมพันธ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์ อำเภอ พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 32 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.53 / 84.43 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

เบญจมาศ อยู่เชื้อ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 40 คน ผลการศึกษพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ที่ผู้รายงานสร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.46/83.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ลำภา เกรรัมย์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษา อังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง Tenses ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.85 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) เท่ากับ .20

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนโดยไม่ใช้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และนักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความพึงพอใจ
อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในการจัดทำชุดกิจกรรมการพูด
สื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2